

Uradni list Republike Slovenije

Internet: www.uradni-list.si

e-pošta: info@uradni-list.si

Št. 171 Ljubljana, četrtek 28. 10. 2021

ISSN 1318-0576 Leto XXXI

VLADA

3344. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2

Na podlagi tretje alineje prvega odstavka 32. člena in prvega odstavka 39. člena ter za izvrševanje prvega odstavka 9. člena in drugega odstavka 31. člena Zakona o nalezljivih boleznih (Uradni list RS, št. 33/06 – uradno prečiščeno besedilo, 49/20 – ZIUZEOP, 142/20, 175/20 – ZIUOPDVE, 15/21 – ZDUOP in 82/21) Vlada Republike Slovenije izdaja

ODLOK

o spremembah in dopolnitvah Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2

1. člen

V Odloku o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 147/21, 149/21, 152/21 in 155/21) se v 5. členu v drugem odstavku na koncu druge alineje pika nadomesti z vejico in doda nova, tretja alineja, ki se glasi:

»– uporabniki storitev bolnišnic in drugih izvajalcev zdravstvene dejavnosti v okviru mreže javne zdravstvene službe, ki izvajajo nastanitev, ter uporabniki storitev izvajalcev socialno varstvenih storitev in programov, ki izvajajo nastanitev, v primeru epidemiološke raziskave in presejalnega testiranja v času nastanitve. Testiranje s testom HAG zagotovi izvajalec dejavnosti in storitev iz prejšnjega stavka.«.

2. člen

V 6. členu se v prvem odstavku drugi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Pogoj PCT iz prejšnjega stavka je izpolnjen, če se delo začne opravljati po opravljenem testiranju s presejalnim testom HAG za samotestiranje, ki ni starejši od 48 ur od odvzema brisa.«.

V drugem odstavku se prvi stavek spremeni tako, da se glasi:

»Za osebe iz prvega odstavka prejšnjega člena se šteje, da za opravljanje dela izpolnjujejo pogoj PCT, če se delo začne opravljati po opravljenem testiranju s presejalnim testom HAG, ki ni starejši od 48 ur od odvzema brisa.«.

3. člen

V 8. členu se v prvem odstavku črta besedilo »7., 8. in 9. razreda«.

V četrtem odstavku se besedilo »tudi osebe, stare od 12 do 18 let,« nadomesti z besedilom »učenci in dijaki tudi«, beseda »in« se nadomesti z vejico, za besedo »dejavnostih« pa se doda besedilo »in obšolskih dejavnostih«.

V petem odstavku se beseda »enkrat« nadomesti z besedo »dvakrat«.

V šestem odstavku se v prvem stavku beseda »pet« nadomesti s številom »deset«.

4. člen

V 10. členu se v tretjem odstavku za besedo »druge« doda besedilo »in tretje«.

5. člen

V 12. členu se v prvem odstavku v 12. točki za besedilom »ta pogoj« dodata vejica in besedilo »razen oseb iz prvega in drugega odstavka 5. člena tega odloka v dejavnostih s področja izobraževanja, zdravstva in socialnega varstva ter oseb iz prvega in drugega odstavka 5. člena tega odloka med neposrednim medsebojnim stikom v drugih dejavnostih«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

6. člen

Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolewnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 170/21) preneha veljati 1. novembra 2021.

7. člen

Ta odlok začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne 1. novembra 2021, razen pravice do pridobitve testov HAG za samotestiranje iz spremenjenega šestega odstavka 8. člena odloka, ki se začne uporabljati z dnem uveljavitve tega odloka.

Št. 00725-92/2021

Ljubljana, dne 28. oktobra 2021

EVA 2021-2711-0201

Vlada Republike Slovenije
Janez Janša
predsednik

USTAVNO SODIŠČE

3345. Odločba o ugotovitvi, da je bil 397. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v neskladju z Ustavo

Številka: U-I-494/18-27

Datum: 7. 10. 2021

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Višjega delovnega in socialnega sodišča, na seji 7. oktobra 2021

o d l o č i l o :

1. Člen 397 Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo) je bil v neskladju z Ustavo.

2. Zavarovancu, ki je pridobil pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti) po predpisih, ki so se uporabljali do 31. 12. 2002, pa je pri njem po 1. 1. 2003 prišlo do poslabšanja invalidnosti oziroma nastanka nove invalidnosti in je zato pridobil pravice po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo), je v primeru, če mu je bilo nadomestilo iz invalidskega zavarovanja odmerjeno v nižjem znesku od zneska nadomestila iz invalidskega zavarovanja, priznanega na podlagi prej pridobljenih pravic iz invalidskega zavarovanja, zagotovljeno izplačevanje usklajenega zneska nadomestila iz invalidskega zavarovanja, ki je za zavarovanca ugodnejši. Na tej podlagi izplačano denarno nadomestilo se za čas uporabe Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo) uskladi enako, kot so se usklajevale pokojnine po tem zakonu. Od 1. 1. 2013 pa se usklajuje enako, kot se usklajujejo pokojnine po Zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 44/14, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19, 75/19, 139/20, 51/21 in 121/21).

O b r a z l o ž i t e v

A.

1. Višje delovno in socialno sodišče (v nadaljevanju predlagatelj) vlaga zahtevo za oceno ustavnosti 397. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 109/06 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZPIZ-1), ker naj bi v njem obstajala protiustavna pravna praznina. Meni, da je bila izpodbijana prehodna določba, ker za uživalce pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorije invalidnosti), uveljavljenih po prej veljavnih predpisih, ni urejala niti prevedbe pravic, na način, kot je to urejal 297. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94, 7/96 in 54/98 – v nadaljevanju ZPIZ/92),¹ niti jim ni v primeru, ko so zaradi poslabšanja invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti pridobili pravice po ZPIZ-1 in jim je bila denarna dajatev odmerjena v bistveno nižjem zne-

¹ Prvi odstavek 297. člena ZPIZ/92 je določal, da se uživalcem denarnih nadomestil iz 94. člena tega zakona (denarna nadomestila za zavarovance s preostalo delovno zmožnostjo), ki so to pravico uveljavili po predpisih, ki so se uporabljali do 31. 3. 1992, denarna nadomestila za čas od 1. 4. 1992 po uradni dolžnosti na novo odmerijo po določbah tega zakona.

Drugi odstavek istega člena je določal, da če je na novo odmerjeno nadomestilo manjše od zneska, ki je uživalcu pripadal na dan 31. 3. 1992, se nadomestilo tudi po 1. 4. 1992 izplačuje v nezmanjšanem znesku, dokler je to zanj ugodnejše.

sku, ohranila izplačevanja dajatve v nezmanjšanem obsegu (v višini, kot jo je uživalec prejemal pred spremembo invalidnosti), v neskladju z 2., 8., 14., 33. in 50. členom Ustave. Zahtevo vlaga v zvezi s pravnomočno prekinjenim postopkom odločanja o pritožbi Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljevanju Zavod) zoper sodbo in sklep Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani, ki je med drugim opravilo prvi in drugi odstavek izreka dokončne odločbe Zavoda z dne 7. 6. 2017 ter tožniku delovnemu invalidu III. kategorije invalidnosti zaradi posledic poškodbe pri delu 70 % in bolezni 30 % s pravico do dela v skrajšanem delovnem času štirih ur odmerilo delno invalidsko pokojnino v znesku 330,03 EUR na mesec od 1. 4. 2017 dalje. Z navedeno odločbo je Zavod odločil, da se tožniku odmeri delna invalidska pokojnina v znesku 211,15 EUR mesečno od 1. 4. 2017 dalje. Ker je nadomestilo plače za čas čakanja na zaposlitev na drugem ustreznem delu, ki je bilo tožniku priznana na podlagi ZPIZ/92 in ga je užival od leta 1993 do 31. 3. 2017, ob zadnjem izplačilu znašalo 389,10 EUR, je po mnenju predlagatelja novo pridobljena dajatev bistveno nižja od priznane po prejšnjih predpisih.

2. Predlagatelj meni, da je izpodbijana ureditev v neskladju z načelom pravne države iz 2. člena Ustave. Tožnik naj bi moral, enako kot stranka iz zadeve *Krajnc proti Sloveniji* (sodba Evropskega sodišča za človekove pravice – v nadaljevanju ESČP, z dne 31. 10. 2017), nositi čezmerno finančno breme kljub temu, da je pri njem prišlo do poslabšanja invalidnosti. Porušeno naj bi bilo pravično ravnovesje med varstvom premoženja na podlagi pridobljene pravice iz naslova preostale delovne zmožnosti in zahtevami legitimnega javnega interesa, kar po stališču ESČP pomeni kršitev 1. člena Prvega protokola h Konvenciji o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (Uradni list RS, št. 33/94, MP, št. 7/94 – v nadaljevanju EKČP). Člen 397 ZPIZ-1 naj bi bil, ker ni preprečil čezmerno manjše invalidske dajatve, v neskladju z 8. členom Ustave, po katerem morajo biti predpisi skladni s 1. členom Prvega protokola k EKČP. Ureditev nadaljnje uživanja pravic, pridobljenih po prejšnjih predpisih, iz 397. člena ZPIZ-1 naj bi kršila tudi načelo enakosti iz 14. člena Ustave. Predlagatelj meni, da so bili zato, ker ni bila uzakonjena prevedba kratkoročnih invalidskih dajatve, pridobljenih po prejšnjih predpisih, uživalci pravic po prejšnjih predpisih v bistveno ugodnejšem položaju od tistih, pri katerih je prišlo do poslabšanja invalidnosti in jim je bila nova invalidska dajatev za preostalo delovno zmožnost po ZPIZ-1 odmerjena v bistveno nižjem znesku od prejšnje. Za tako različno obravnavanje zavarovancev na temelju preostale delovne zmožnosti naj ne bi bilo razumnega razloga. Prav tako naj bi bila različna obravnava brezposelnih delovnih invalidov v neskladju z 2. členom Ustave, ker ZPIZ-1 ni vseboval ustrezne prehodne ureditve, ki bi omogočala prilagoditev na novo ureditev. Bistveno znižanje denarne dajatve kljub novemu primeru invalidnosti na temelju reformirane sistemske ureditve po ZPIZ-1, ne da bi jo zakonodajalec utemeljil s tehtnimi razlogi, naj bi pomenilo poseg v jedro pravice do pokojnine, ki po mnenju predlagatelja obsega tudi pravico do delne invalidske pokojnine po ZPIZ-1, in s tem kršitev pravice do socialne varnosti iz 50. člena Ustave in pravice do zasebne lastnine iz 33. člena Ustave.

3. Na zahtevo je odgovoril Državni zbor. Navaja, da je bila z ZPIZ-1 ukinjena pravica do nadomestila plače za čas čakanja na drugo ustrežno delo, ker naj bi temeljila na neustrezni definiciji poklicne invalidnosti, ki je izhajala iz »trajnosti sprememb v zdravstvenem stanju«, s tem pa onemogočala uporabo pravice do poklicne rehabilitacije. Ta naj bi z uveljavitvijo ZPIZ-1 postala temeljna in hkrati izbirna pravica ter obveznost delovnega invalida iz invalidskega zavarovanja. Nov sistem invalidskega zavarovanja naj bi namreč bolj poudaril načela rehabilitacije, motivacije, stimulacije, integracije in prevencije. Navedeno naj bi udeležila dva nova zakonska instituta. Prva pomembna novost ZPIZ-1, ki je temeljila na novi definiciji invalidnosti, naj bi bila uvedba obveznih kontrolnih pregledov pred invalidsko komisijo (106. člen ZPIZ-1). Druga pomembna novost ZPIZ-1,

ki je temeljila na načelu rehabilitacije in integracije, pa naj bi bila uvedba izbirne pravice do poklicne rehabilitacije, ki je bila prepuščena izključno zavarovancu in za priznanje katere niso bili določeni dodatni pogoji kot po ZPIZ/92. Novosti naj bi bile uvedene za vse delovne invalide, tudi za tiste, ki so pridobili pravice po ZPIZ/92. Po mnenju Državnega zbora je navedeno pomembno tudi za presojo predvidljivosti sprememb, uvedenih z ZPIZ-1, oziroma za presojo, ali so se uživalci denarnih nadomestil po ZPIZ/92 lahko pripravili na spremembe, uveljavljene z ZPIZ-1. Državni zbor meni, da je ureditev po ZPIZ-1 v primerjavi z ureditvijo po ZPIZ/92 delovnim invalidom s preostalo delovno zmožnostjo naložila bistveno večjo odgovornost in aktivnost pri prizadevanju za vključitev v delovno okolje. Zato je ZPIZ-1 delovnim invalidom s preostalo delovno zmožnostjo ob ponovni oceni njihove invalidnosti na podlagi ZPIZ-1 omogočil, da so namesto pravice, ki jim je bila priznana, zahtevali priznanje pravice do poklicne rehabilitacije, in jim hkrati naložil določene obveznosti. Če bi tožnik izkoristil možnost poklicne rehabilitacije, bi bil upravičen do bistveno večjega zneska nadomestila, kot mu je bil odmerjen (tj. 422,30 EUR). Državni zbor meni še, da z izpodbijano ureditvijo nista bili kršeni načelo zaupanja v pravo iz 2. člena Ustave in načelo enakosti iz drugega odstavka 14. člena Ustave, prav tako naj ne bi bilo poseženo v pravici iz 33. in 50. člena Ustave. Meni, da se položaj delovnih invalidov, ki se jim je poslabšala že ugotovljena invalidnost ali je pri njih prišlo do nove invalidnosti, z ZPIZ-1 ni poslabšal. Obravnavani naj bi bili enako kot drugi delovni invalidi, saj naj bi jim 397. člen ZPIZ-1 zagotavljal ohranitev nadomestila v enaki višini. Izpodbijana ureditev pa naj tudi ne bi posegala v njihov premoženjski oziroma socialni položaj.

4. Mnenje o zahtevi je poslala Vlada. Navaja, da je z ZPIZ-1 prišlo do reforme invalidskega zavarovanja, pri čemer je bil glavni namen zagotavljanje in varovanje zaposlitve delovnega invalida ter stimulacija aktiviranja njegove preostale delovne zmožnosti. Opozarja, da gre v tem primeru za zavarovance, katerih delovna sposobnost je sicer omejena, vendar so še vedno sposobni določena dela opravljati s krajšim delovnim časom ali z omejitvami. Reformirane naj bi bile tako pravice iz invalidskega zavarovanja kot tudi višina teh pravic. Odmera nadomestil naj bi se z ZPIZ-1 v večji meri individualizirala.

5. Vlada zavrača stališče predlagatelja, da nadomestila iz invalidskega zavarovanja (med temi tudi delna invalidska pokojnina) v okviru 50. člena Ustave uživajo enako varstvo kot pravica do pokojnine oziroma da jih je mogoče enačiti s to pravico. Nadomestila za invalidnost naj ne bi bila namenjena nadomeščanju izpada dohodka v celoti, tudi zavarovalni primer naj ne bi bila nezmožnost pridobivanja dohodka, temveč nezmožnost ohranjanja delovnega mesta, zaposlitve v svojem poklicu ali pa dela za polni delovni čas, zato naj tudi višina nadomestil za invalidnost v okviru Ustave ne bi mogla biti varovana v enakem obsegu kot pokojnine. Ker so do nadomestil iz invalidskega zavarovanja upravičeni delovni invalidi s preostalo delovno zmožnostjo, naj bi bilo pri oblikovanju višine invalidskih nadomestil treba upoštevati tudi to dejstvo in vzpostaviti sistem, ki bo stimulativen do ohranjanja zaposlitve delovnih invalidov in njihovega zaposlovanja. Tako z vidika pokojninskega in invalidskega sistema kot tudi za same delovne invalide naj bi bilo smiselno, da ohranjajo zaposlitev oziroma so aktivni na trgu dela, saj se s tem zagotavlja tudi njihova socialna varnost, poleg tega pa tudi socialna vključenost.

6. Vlada meni, da je treba pravico do socialne varnosti državljanov iz 50. člena Ustave gledati širše in ne zgolj z vidika priznavanja ene izmed pravic, ki jih ta obsega. Upoštevati naj bi bilo treba vse pravice, ki jih priznavajo zakoni s področja socialne varnosti (torej tako pravice iz socialnih zavarovanj kot pravice iz sistema socialnega varstva). Prejemniki nadomestil, tudi tisti, ki jim je bilo nadomestilo znižano skladno s spremembami zakonodaje, naj bi bili upravičeni do prejemkov iz socialnega varstva oziroma do razlike med svojimi dohodki ter osnovnim zneskom minimalnega dohodka, če nimajo premoženja in drugih sredstev za preživetje. Glede na to Vlada meni, da delovnim invalidom, ki zgolj z nadomestilom iz invalidskega zavarovanja nimajo zagotovljenih zadosti sredstev za preživljanje, ta pa

si lahko zagotovijo s pravico do denarne socialne pomoči, ni kršena pravica do socialne varnosti iz 50. člena Ustave.

7. Vlada meni, da je očitke o neskladju z drugim odstavkom 14. člena Ustave neutemeljen, saj naj primerjani kategoriji delovnih invalidov po naravi stvari ne bi bili v enakem položaju. Pri delovnih invalidih, katerih invalidnost se je spremenila ali pri katerih je nastala nova invalidnost, naj bi bilo pomembno, da se jim zagotovijo nove pravice zaradi ohranjanja delovne zmožnosti, ohranjanja zaposlitve, zaposlovanja ter preprečevanja poslabšanja zdravstvenega stanja. Navedeno naj bi bil namreč dolžan zagotavljati delodajalec. Pri tistih, pri katerih sprememb ni, take potrebe ni in ti delovni invalidi so v zadostni meri varovani v okviru prej veljavne zakonodaje.

8. Vlada zavrača tudi očitke, da se delovni invalidi, ki jih je prizadela ureditev iz 397. člena ZPIZ-1, nanjo niso mogli pripraviti. Opozarja, da se je nova ureditev pravic iz invalidskega zavarovanja začela uporabljati tri leta po uveljavitvi ZPIZ-1. Poleg tega naj bi do novega predloga za oceno invalidnosti v tožnikovem primeru prišlo šele leta 2011, torej osem let po tem, ko se je navedena ureditev, vključno z izpodbijano prehodno določbo, že uporabljala. Vlada še opozarja, da pridobljene pravice na podlagi invalidnosti trajajo, dokler traja stanje invalidnosti oziroma zmanjšane delovne zmožnosti. Šlo naj bi za časovno omejene pravice, ki se v primeru sprememb v stanju invalidnosti ali pa v primeru sprememb delovnopravne statusa na novo določijo ali odmerijo.

9. Ustavno sodišče je odgovor Državnega zbora in mnenje Vlade vročilo predlagatelju, ki se nanju ni odzval.

B. – I.

10. V skladu s 156. členom Ustave mora sodišče prekiniti postopek in začeti postopek pred Ustavnim sodiščem, če pri odločanju meni, da je zakon, ki bi ga moralo uporabiti, protustaven. Prekinitev postopka in uporaba določenega zakona ali dela zakona v sodnem postopku sta kot pogoja za začetek postopka za oceno ustavnosti določena tudi v prvem in drugem odstavku 23. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS).

11. Prvi odstavek 397. člena ZPIZ-1 je določal, da uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), uveljavljenih po predpisih, ki so se uporabljali do datuma, določenega v 446. členu tega zakona, obdržijo te pravice v nespremenjenem obsegu tudi po navedenem datumu. Denarna nadomestila so se uživalcem iz prejšnjega odstavka usklajevala enako, kot se je usklajevala pokojnina po tem zakonu (drugi odstavek 397. člena ZPIZ-1). Uživalci pravic iz prvega odstavka tega člena so lahko pridobili (nove) pravice po tem zakonu le v primeru poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti (tretji odstavek 397. člena ZPIZ-1).

12. Tožnik iz socialnega spora, v zvezi s katerim predlagatelj vlaga zahtevo za oceno ustavnosti, je bil s sodbo Delovnega in socialnega sodišča v Ljubljani št. Ps 2601/2005 z dne 20. 6. 2006 od 18. 4. 1989 dalje razvrščen v III. kategorijo invalidnosti zaradi posledic poškodbe pri delu s priznano pravico do razporeditve na drugo, fizično lažje delo oziroma do zaposlitve na drugem, fizično lažjem delu, z določenimi omejitvami v polnem delovnem času. Z odločbo Zavoda z dne 5. 6. 2007 mu je bilo od 1. 4. 1993 in ponovno od 1. 10. 1996 dalje priznano nadomestilo plače za čas čakanja na zaposlitev,² ki je usklajeno od 1. 1. 2006 dalje znašalo 338,98 EUR mesečno.³ Tožnik je bil ob (prvotnem) nastanku invalidnosti vključen v ob-

² Po 124. členu ZPIZ/92 je imel pravico do nadomestila plače za čas čakanja na razporeditev oziroma zaposlitev na drugem ustreznem delu tudi delovni invalid II. in III. kategorije invalidnosti, ki mu je neodvisno od njegove volje prenehalo delovno razmerje na drugem ustreznem delu, na katero je bil razporejen oziroma ki mu je bilo preskrbljeno po nastanku invalidnosti, če se je v 30 dneh po prenehanju delovnega razmerja prijavil pri zavodu za zaposlovanje.

³ Nadomestilo je bilo odmerjeno po prvi alineji 126. člena ZPIZ/92 v višini 80 % osnove iz 125. člena ZPIZ/92, tj. od pokojninske osnove, od katere bi se odmerila invalidska pokojnina na dan nastanka invalidnosti.

vezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje kot zaposleni. Na podlagi novega predloga za oceno invalidnosti je bila tožniku delovnemu invalidu III. kategorije zaradi posledic poškodbe pri delu 70% in bolezni 30% v skladu s prvim odstavkom 93. člena ZPIZ-1 priznana pravica do dela na drugem delovnem mestu z omejitvami, s krajšim delovnim časom od polnega, štiri ure dnevno od 1. 7. 2011 dalje. Pravica do delne invalidske pokojnine⁴ pa mu je bila priznana z odločbo Zavoda z dne 6. 1. 2014.⁵ Navedeni pravici sta mu bili priznani ob upoštevanju 29. člena ZPIZ-1, ki ureja t. i. pasivno zavarovanje.⁶

13. Predlagatelj vlaga zahtevo v zvezi s socialnim sporom, v katerem tožnik zahteva odpravo dokončne odločbe Zavoda z dne 7. 6. 2017 o odmeri pravice do delne invalidske pokojnine. Zavod je tožniku delno invalidsko pokojnino v skladu s šestim odstavkom 93. člena ZPIZ-17 odmeril na podlagi drugega odstavka 93. člena ZPIZ-1 v višini 50%⁸ od invalidske pokojnine, ki bi mu pripadala na dan nastanka nove invalidnosti.⁹ Zavod je štel, da v tožnikovem primeru, ker je zavarovan po 29. členu ZPIZ-1, niso podani pogoji, da bi mu tako odmerjeno delno invalidsko pokojnino povečal v skladu s tretjim

⁴ Poimenovanje delna invalidska pokojnina za nadomestilo iz 93. člena ZPIZ-1, ki je pripadalo invalidu, ki mu je bila priznana pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega, je bilo z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 96/12, 39/13, 44/14, 102/15, 23/17, 40/17, 65/17, 28/19, 75/19, 51/21 in 121/21 – v nadaljevanju ZPIZ-2) opuščeno, saj je v praksi povzročalo težave zaradi zamenjevanja z drugimi pravicami do pokojnine, kar pa delna invalidska pokojnina ni (glej M. Žiher v: A. Rangus (ur.), Veliki komentar Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, GV Založba, Ljubljana 2018, str. 236–237). ZPIZ-2 tako uporablja pojem delno nadomestilo. ZPIZ/92 je uporabljal pojem denarno nadomestilo.

⁵ Po prvem odstavku 93. člena ZPIZ-1 je imel zavarovanec, pri katerem je bila podana III. kategorija invalidnosti, če ni bil več zmožen za delo s polnim delovnim časom s predhodno poklicno rehabilitacijo ali brez nje, pravico do dela s krajšim delovnim časom od polnega in pravico do delne invalidske pokojnine.

⁶ V skladu z 29. členom ZPIZ-1 so bile osebe, ki so bile obvezno zavarovane, zavarovane za invalidnost in telesno okvaro, kot posledico bolezni ali poškodbe izven dela, še po prenehanju delovnega razmerja oziroma lastnosti, na podlagi katere so bile obvezno zavarovane, če so ob nastanku invalidnosti ali telesne okvare izpolnjevale pogoje pokojninske dobe za pridobitev pravic ali so bile uživalci starostne ali invalidske pokojnine. Gre za neke vrste domnevo obstoja zavarovanja za primer invalidnosti, ki nastopi ob izpolnitvi določenih pogojev (pokojninska doba).

⁷ Po šestem odstavku 93. člena ZPIZ-1 se je zavarovancu iz 22. in 29. člena tega zakona delna invalidska pokojnina odmerila v višini, določeni v drugem odstavku tega člena.

⁸ Po drugem odstavku 93. člena ZPIZ-1 se je delna invalidska pokojnina odmerila v odstotku, ki je ustrezal skrajšanju polnega delovnega časa, od invalidske pokojnine, ki bi zavarovancu pripadala na dan nastanka invalidnosti, in sicer v višini:

- 50 %, ko zavarovanec dela s polovico polnega delovnega časa,
- 37,5 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 5 ur dnevno,
- 25 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 6 ur dnevno, in
- 12,5 %, ko zavarovanec dela s krajšim delovnim časom 7 ur dnevno.

⁹ Ker tožnikova dejanska invalidska pokojnina ni dosegala zneska pokojnine, ki bi bila odmerjena od najnižje pokojninske osnove iz 48. člena ZPIZ-1, je Zavod tožniku invalidsko pokojnino odmeril od najnižje pokojninske osnove. Ker je tudi tako odmerjena invalidska pokojnina (na dan nastanka invalidnosti, tj. 8. 6. 2011, je znašala 379,19 EUR) znašala manj kot invalidska pokojnina, ki bi pripadala zavarovancu s pokojninsko dobo 40 let oziroma zavarovanki s pokojninsko dobo 38 let (prvi odstavek 96. člena ZPIZ-1), mu je bila invalidska pokojnina odmerjena od osnove iz 57. člena ZPIZ-1. Na tej podlagi odmerjena invalidska pokojnina je na dan 8. 6. 2011 znašala 412,54 EUR, od nje odmerjena delna invalidska pokojnina v višini 50 % pa 206,27 EUR.

odstavkom 93. člena ZPIZ-1.¹⁰ Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je odpravilo navedeno odločitev Zavoda in tožniku dosodilo delno invalidsko pokojnino v višjem znesku. Pri tem je uporabilo četrti odstavek 93. člena ZPIZ-1 in mu delno invalidsko pokojnino odmerilo v višini 80% invalidske pokojnine. Tako je odločilo, ker bi bil tožnik z izpodbijano odločitvijo Zavoda glede na višino nadomestila, ki ga je užival pred to odločitvijo Zavoda, sicer prikrajšan. Zoper tako odločitev sodišča prve stopnje se je pritožil Zavod.

14. Tožniku je bilo delno invalidsko pokojnino v skladu s tretjim odstavkom 397. člena ZPIZ-1 treba odmeriti po ZPIZ-1. Zato je Ustavno sodišče štel, da so procesne predpostavke za vsebinsko odločanje o zahtevi za oceno ustavnosti izpolnjene. Ker predlagatelj zatrjuje, da je bila v 397. členu ZPIZ-1 protiustavna pravna praznina, Ustavno sodišče svoje presoje ni omejilo zgolj na tretji odstavek 397. člena ZPIZ-1, temveč bo presojalo določbo kot celoto. Prehodna ureditev iz 397. člena ZPIZ-1 se je nanašala na vse uživalce pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti, ki so jih ti pridobili po prejšnjih predpisih, zato presoje zatrjevane protiustavnosti ni smiselno omejiti zgolj na njen del.¹¹

15. ZPIZ-1 je prenehal veljati z uveljavitvijo ZPIZ-2, tj. 1. 1. 2013. Gre za položaj iz prvega odstavka 47. člena ZUstS. Po tej določbi lahko Ustavno sodišče presoja tudi neveljavne predpise, če niso bile odpravljene posledice njihove protiustavnosti oziroma nezakonitosti. Za takšen primer gre tudi v obravnavani zadevi. Kot je bilo navedeno, je izpodbijano ureditev iz 397. člena ZPIZ-1 treba uporabiti v odprtem sodnem postopku, v zvezi s katerim predlagatelj vlaga to zahtevo. Zato je pogoj za presojo neveljavnega predpisa izpolnjen.

B. – II.

16. ZPIZ-1 je razveljavil ZPIZ/92.¹² Veljati je začel 1. 1. 2000, vendar je bila v skladu s 446. členom ZPIZ-1 uporaba več določb o pravicah iz invalidskega zavarovanja¹³ odložena do 1. 1. 2003.¹⁴ Z ZPIZ-1 je bila namreč ureditev pravic iz invalidskega zavarovanja v precejšnji meri spremenjena.¹⁵ ZPIZ-1 je v primerjavi z ZPIZ/92 spremenil tako opredelitev invalidnosti, pravice za pridobitev posameznih pravic iz obveznega invalidskega zavarovanja kot tudi odmero nadomestil iz obveznega invalidskega zavarovanja.

17. ZPIZ/92 je pravice delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti iz obveznega invalidskega zavarovanja urejal v

¹⁰ Po tretjem odstavku 93. člena ZPIZ-1 se je delna invalidska pokojnina, odmerjena po prejšnjem odstavku, povečala:

- če zavarovanec ni bil več zmožen za delo na delovnem mestu, na katero je bil razporejen, in je bil zato premeščen na drugo delovno mesto, za 30 %, ali
- če je zavarovanec izgubil delo brez lastne volje ali krivde, za 40 %.

¹¹ Primerjaj odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-6/17 z dne 20. 6. 2019 (Uradni list RS, št. 46/19, in OdlUS XXIV, 9), 9. točka obrazložitve.

¹² Člen 455 ZPIZ-1.

¹³ To so bile določbe 60. do 71. člena, 80. do 101. člena, 106. člena, petega odstavka 138. člena, 158. do 163. člena in četrtega odstavka 169. člena ZPIZ-1. Šlo je za splošne določbe o (pojmu) invalidnosti, pogojih za pridobitev invalidske pokojnine, pravicah iz invalidskega zavarovanja in pravici do dodatka za pomoč in postrežbo. Do dneva začetka uporabe navedenih določb so se v zvezi s pravicami iz invalidskega zavarovanja uporabljale določbe ZPIZ/92 in določbe 72. do 79. člena, 200. in 201. člena, 250. člena, drugega odstavka 251. člena in tretjega odstavka 252. člena, 259., 261. in 262. člena ZPIZ-1.

¹⁴ Uporaba 102. do 105. člena ZPIZ-1 je bila odložena do dneva uveljavitve zakona, s področja usposabljanja in zaposlovanja invalidov, vendar najpozneje do 1. 1. 2005.

¹⁵ Njena uporaba je zahtevala tudi spremembe zakonodaje s področja delovnega in socialnega prava, do teh pa ob uveljavitvi ZPIZ-1 še ni prišlo (glej J. Kuhelj v: M. Kalčič in N. Plavšak (ur.), Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju s komentarjem, GV Založba, Ljubljana 2000, str. 1243–1244).

V. poglavju, v 93. do 145. členu. V skladu s 93. členom ZPIZ/92 je zavarovanec s preostalo delovno zmožnostjo – invalid II. ali III. kategorije invalidnosti – pridobil pravico do dela s skrajšanim delovnim časom, pravico do razporeditve na drugo ustrezno delo oziroma do zaposlitve na drugem ustreznem delu, pravico do poklicne rehabilitacije ter pravico do denarnega nadomestila, če je izpolnjeval s tem zakonom določene pogoje.

18. V skladu s 94. členom ZPIZ/92 so bila zavarovancem s preostalo delovno zmožnostjo v zvezi z uživanjem pravic iz prejšnjega člena zagotovljena naslednja denarna nadomestila:

- nadomestilo plače za čas čakanja na poklicno rehabilitacijo;
- nadomestilo plače za čas čakanja na razporeditev na drugo ustrezno delo oziroma zaposlitev na drugem ustreznem delu oziroma na delo s skrajšanim delovnim časom;
- nadomestilo plače za čas poklicne rehabilitacije;
- nadomestilo plače zaradi dela s skrajšanim delovnim časom;
- nadomestilo plače zaradi manjše plače na drugem ustreznem delu.

19. ZPIZ-1 je za primer nastanka invalidnosti II. in III. kategorije predpisoval naslednje pravice:

- invalidska pokojnina pod pogoji iz druge in tretje alineje prvega odstavka 67. člena ZPIZ-1;
- pravica do poklicne rehabilitacije pod pogoji iz 81. člena ZPIZ-1;
- pravica do premestitve in nadomestila pod pogoji iz 91. in 92. člena ZPIZ-1;
- pravica do dela s krajšim delovnim časom od polnega in delna invalidska pokojnina pod pogoji iz 93. člena ZPIZ-1;
- pravica do nadomestila za invalidnost pod pogoji iz 94. člena ZPIZ-1 in
- pravica do povračila potnih stroškov pod pogoji iz 107. člena ZPIZ-1.¹⁶

V skladu s prvim odstavkom 95. člena ZPIZ-1 pa se je delovnemu invalidu namesto pravice do premestitve in nadomestila, pravice do dela s krajšim delovnim časom od polnega in delne invalidske pokojnine ter pravice do nadomestila za invalidnost priznala pravica do poklicne rehabilitacije, če je to zahteval.

B. – III.

20. Predlagatelj ureditvi iz 397. člena ZPIZ-1 očita, da je uživalce pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), ki se jim je že ugotovljena invalidnost poslabšala ali je pri njih nastala nova invalidnost in so zato pridobili pravice po novi ureditvi (ZPIZ-1), brez razumnih razlogov obravnavala slabše kot uživalce pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti, ki se jim invalidnost ni poslabšala. Le slednjim naj bi namreč omogočila, da ohranijo pravice, pridobljene po prej veljavnih predpisih, v nespremenjenem obsegu. Za druge, torej tiste uživalce pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti), ki se jim je že ugotovljena invalidnost poslabšala ali je pri njih nastala nova invalidnost, pa možnosti ohranitve pravic (oziroma njihove višine), pridobljenih po prej veljavnih predpisih, ni predvidela niti za primer, če bi bila denarna dajatev po ZPIZ-1 odmerjena v bistveno nižjem znesku kot dajatev, ki so jo v skladu s prej veljavnimi predpisi prejeli pred poslabšanjem invalidnosti. Zato predlagatelj meni, da je bila izpodbijana ureditev v neskladju z načelom enakosti iz drugega odstavka 14. člena Ustave. Pri tem še dodaja, da je zakonodajalec vedel oziroma bi moral vedeti, da bo zaradi ZPIZ-1 bistveno spremenjene odmere denarnih dajatev do takih primerov prihajalo.

21. Drugi odstavek 14. člena Ustave zagotavlja splošno enakost pred zakonom. Zakonodajalca zavezuje, da v bistve-

¹⁶ Podrobneje so bile pravice urejene v IV. poglavju ZPIZ-1, v 80. do 108. členu. Členi 60 do 66 istega poglavja so vsebovali splošne določbe v zvezi s pravicami na podlagi invalidnosti, med drugim v 66. členu ZPIZ-1 splošne pogoje za pridobitev pravic na podlagi invalidnosti.

nem enake položaje pravnih subjektov uredi enako, različne pa ustrezno različno.¹⁷ Če zakonodajalec v bistvenem enake položaje ureja različno ali v bistvenem različne položaje ureja enako, mora za to obstajati razumen razlog, stvarno povezan s predmetom urejanja (ustavno dopusten razlog).¹⁸ Pri presoji, katere podobnosti in razlike v položajih so bistvene, je treba izhajati iz predmeta pravnega urejanja.¹⁹

22. Presoja z vidika drugega odstavka 14. člena Ustave zahteva najprej odgovor na vprašanje, ali sta položaja primerjanih skupin uživalcev pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti v bistvenem enaka. Poleg položajev, ki ju primerjamo med seboj, pomeni predmet pravnega urejanja tretji element primerjave (*tertium comparationis*) – to je vrednostno merilo primerjave, glede na katero dva položaja primerjamo med seboj.²⁰

23. Izpodbijani 397. člen ZPIZ-1 je spadal med prehodne določbe nove ureditve obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Urejal je položaj dveh skupin delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po prej veljavnih predpisih²¹ v razmerju do nove ureditve. Položaj prve skupine je urejal prvi odstavek 397. člena ZPIZ-1, ki je v skladu z načelom varstva pridobljenih pravic²² tej skupini zagotavljal, da te pravice obdrži v nespremenjenem obsegu tudi po 1. 1. 2003, tj. po začetku uporabe večine določb o pravicah iz invalidskega zavarovanja po ZPIZ-1. Položaj druge skupine pa je urejal tretji odstavek 397. člena ZPIZ-1, po katerem so delovni invalidi II. in III. kategorije invalidnosti, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po prej veljavnih predpisih, pridobili pravice po ZPIZ-1, če je pri njih prišlo do poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti. Navedeno je pomenilo, da sta po začetku uporabe ZPIZ-1 za delovne invalide II. in III. kategorije invalidnosti, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po ZPIZ/92, veljala dva sistema pravic na podlagi invalidnosti. Za delovne invalide, pri katerih ni prišlo do spremembe invalidnosti, se je ohranjal sistem pravic na podlagi invalidnosti, pridobljenih po ZPIZ/92 do 31. 12. 2002; za delovne invalide, pri katerih je prišlo do poslabšanja invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti, pa sistem pravic na podlagi II. in III. kategorije invalidnosti, pridobljenih po 1. 1. 2003.²³

24. Državni zbor in Vlada menita, da je opisana različna obravnava navedenih skupin delovnih invalidov posledica razlik v položajih primerjanih skupin delovnih invalidov. Te naj bi terjale, da se v primeru poslabšanja invalidnosti oziroma nastanka nove invalidnosti novo stanje invalidnosti oceni oziroma ovrednoti v skladu z novo opredelitvijo invalidnosti po ZPIZ-1 in da se glede na to priznajo temu ustrezne pravice po ZPIZ-1. Pri tem pa Državni zbor še dodaja, da je ZPIZ-1 uvedel obvezne kontrolne preglede, ki naj bi se izvajali tudi pri uživalcih pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti, pridobljene po prej veljavnih predpisih. Ti naj bi torej tudi pri tej skupini delovnih invalidov privedli do nove ocene invalidnosti in posledično priznanja pravic po ZPIZ-1. Zaradi izvedbe kontrolnih pregledov

¹⁷ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. U-I-186/12 z dne 14. 3. 2013 (Uradni list RS, št. 25/13, in OdlUS XX, 3), 24. točka obrazložitve.

¹⁸ Glej odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-147/12 z dne 29. 5. 2013 (Uradni list RS, št. 52/13, in OdlUS XX, 7) ter št. U-I-186/12.

¹⁹ Prim. odločbo Ustavnega sodišča št. Up-217/14 z dne 7. 2. 2018 (OdlUS XXIII, 19), 10. točka obrazložitve.

²⁰ Tako odločbi Ustavnega sodišča št. U-I-175/11 z dne 10. 4. 2014 (Uradni list RS, št. 29/14) in št. U-I-512/18 z dne 23. 4. 2020 (Uradni list RS, št. 74/20).

²¹ Gre za ZPIZ/92 (glej drugi odstavek 446. člena ZPIZ-1).

²² Načelo varstva pridobljenih pravic je eno temeljnih načel socialnega zavarovanja (glej N. Belopavlovič v: M. Kalčič in N. Plavšak (ur.), nav. delo, str. 1157).

²³ Primerjaj M. Kalčič v: M. Kalčič in N. Plavšak (ur.), nav. delo, str. 1172.

naj bi bili tako ti delovni invalidi obravnavani enako kot tisti, pri katerih je do uporabe ZPIZ-1 prišlo zaradi poslabšanja njihove invalidnosti oziroma nastanka nove invalidnosti.

25. Poslabšanje invalidnosti oziroma nastanek nove invalidnosti, ki pomenita nov zavarovalni (socialni) primer, terjata novo oceno invalidnosti ter določitev njenih učinkov (npr. posledic za delazmožnost, prilagoditev delovnega okolja, določitev omejitev pri delu itd.). Gre za temeljno pravilo obveznega invalidskega zavarovanja, ki mu ni mogoče oporekati.²⁴ Vendar navedeno še ne pomeni, da zato položaja navedenih skupin delovnih invalidov nista ustavnopravno primerljiva. Upoštevati je treba, da je predmet urejanja 397. člena ZPIZ-1 opredelitev položaja delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po prej veljavnih predpisih, v razmerju do nove ureditve, pri tem pa je treba upoštevati pomen načela varstva pridobljenih pravic iz invalidskega zavarovanja. Z vidika predmeta urejanja izpodbijane določbe sta primerjani skupini v ustavnopravno primerljivem položaju. Ustavno sodišče mora zato odgovoriti na vprašanje, ali za različno obravnavo primerjanih skupin obstaja razumen razlog, stvarno povezan s predmetom urejanja.

26. Izpodbijani 397. člen ZPIZ-1 je urejal položaj posameznikov, ki so do začetka uporabe določb o pravicah iz invalidskega zavarovanja po ZPIZ-1 imeli status delovnega invalida in bili uživalci pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti (II. in III. kategorija invalidnosti) po prej veljavnih predpisih. Do različne obravnave teh posameznikov, ki ima podlago v tretjem odstavku navedene določbe, pa je prišlo v trenutku, ko se je njihova že ugotovljena invalidnost poslabšala ali je pri njih nastala nova invalidnost. S tem je ta okoliščina postala odločujoča za opredelitev drugačnosti njihovega položaja in posledično njihove drugačne obravnave.

27. Navedena okoliščina (obstoj invalidnosti) je za priznanje pravic iz obveznega invalidskega zavarovanja pomembna oziroma temeljna, vendar ne tudi edina okoliščina, ki vpliva na pravice iz tega zavarovanja. Za pridobitev in odmero pravic iz obveznega invalidskega zavarovanja so namreč poleg navedene pomembne tudi druge okoliščine, npr. vzrok invalidnosti, vključenost v zavarovanje, pokojninska doba in delovnopravni status. Tudi v kontekstu presoje ureditve so za obravnavo položaja z izpodbijano ureditvijo prizadetih posameznikov upoštevne te druge okoliščine. Mednje pa je v obravnavani zadevi treba šteti tudi okoliščino, da so z izpodbijano ureditvijo prizadeti posamezniki ob uveljavitvi ZPIZ-1 oziroma ob začetku njegove uporabe že imeli status invalida po pogojih obveznega invalidskega zavarovanja in so že pridobili ter uživali pravice iz tega zavarovanja. Izpodbijana ureditev te okoliščine ne upošteva, saj določa zgolj, da se zanje uporabi nova ureditev iz ZPIZ-1. S tem jih obravnava enako kot posameznike, pri katerih je bila invalidnost (prvič) ugotovljena v času uporabe ZPIZ-1, v ničemer pa primerljivo posameznikom s predhodno ugotovljenim statusom invalida, med katere so do trenutka poslabšanja invalidnosti oziroma nastanka nove invalidnosti spadali tudi sami.

28. Kot je bilo že navedeno, je z vidika zakonske ureditve razumljivo, da se poslabšanje invalidnosti oziroma nastanek nove invalidnosti tudi pri teh posameznikih oceni v skladu z novo ureditvijo invalidskega zavarovanja, ki je uvedla novo opredelitev invalidnosti in temu ustrezno spremenila pravice iz tega zavarovanja. Drži tudi, da je reforma obveznega zavarovanja za primer invalidnosti vključevala pravice, ki jih prejšnja ureditev ni poznala, pa tudi, da je v tem pogledu prinesla obveznost aktivnejše vloge zavarovanca pri iskanju možnosti za zaposlitev v okviru preostale delovne zmožnosti. S tem je bilo tudi tem posameznikom omogočeno, da so lahko glede na svojo preostalo delovno zmožnost delovno aktivni na način, ki ga predvideva nova ureditev. Vendar spremembe, ki jih je prinesla nova ureditev, v tem pogledu, kot je bilo že obrazloženo,

ne morejo biti upoštevne na način, da bi utemeljile različnost položaja dveh skupin delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po prej veljavnih predpisih,²⁵ v razmerju do nove ureditve. Z gledišča načela varstva pridobljenih pravic sta primerjani skupini v bistvenem v enakem položaju, tega pa v bistvenem opredeljujejo tudi denarne dajatve. Ko gre za priznanje in odmero denarnih dajatev iz obveznega invalidskega zavarovanja, pa neupoštevanje priznanih in že odmerjenih denarnih dajatev iz obveznega invalidskega zavarovanja lahko privede tudi do izrazito manj ugodne obravnave teh posameznikov. Kot kaže izhodiščni sodni primer, so lahko razlike pri višini pravic občutne.

29. Iz zakonodajnega gradiva razlogi za različno obravnavo delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po ZPIZ/92, pa je pri njih v času uporabe ZPIZ-1 prišlo do poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti, ter delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti, ki so tako kot prvi pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po ZPIZ/92, vendar pri njih do spremembe že ugotovljene invalidnosti ni prišlo, niso razvidni. V obrazložitvi predloga navedene ureditve je namreč navedeno zgolj, da se delovnim invalidom, ki so pravice pridobili po do sedaj veljavnih predpisih, po načelu varstva pridobljenih pravic te zagotavljajo še naprej.²⁶

30. Kot razlog, ki naj bi v primeru poslabšanja invalidnosti pri delovnih invalidih uživalcih pravic na podlagi preostale zmožnosti po prej veljavnih predpisih upravičeval uporabo nove ureditve pravic iz obveznega invalidskega zavarovanja po ZPIZ-1, brez upoštevanja dejstva, da so bili ob poslabšanju invalidnosti uživalci pravic iz tega istega zavarovanja, tudi ni mogoče šteti pojasnila Državnega zbora, da je ZPIZ-1 uvedel obvezne kontrolne preglede tudi za uživalce pravic na podlagi preostale delovne zmožnosti, pridobljene po prej veljavnih predpisih, kar naj bi v končni fazi tudi pri njih privedlo do uporabe ZPIZ-1.

31. Uvedba kontrolnih pregledov za izvajanje obveznega invalidskega zavarovanja je razumljiva, vendar ne more utemeljiti neposredne, avtomatične uporabe nove ureditve iz ZPIZ-1 pri delovnih invalidih, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po ZPIZ/92, pa je pri njih v času uporabe ZPIZ-1 prišlo do poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti, brez možnosti upoštevanja tega, da so že imeli status invalida in v zvezi s tem ustrezne pravice. Tudi sicer pa izvedba kontrolnega pregleda takih neposrednih posledic nima. Do priznanja novih pravic bi namreč prišlo le v primeru, če bi pregled pokazal tako spremembo v zdravstvenemu stanju invalida, da bi ta terjala novo opredelitev invalidnosti (delazmožnosti) in temu ustrezno določitev novih pravic iz obveznega invalidskega zavarovanja.

32. Ustavno sodišče glede na navedeno ugotavlja, da niso bili podani ustavno dopustni razlogi za različno obravnavo delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po prej veljavnih predpisih, pa je pri njih v času uporabe ZPIZ-1 prišlo do poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti, ter delovnih invalidov II. in III. kategorije invalidnosti, ki so tako kot prvi pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po prej veljavnih predpisih, vendar pri njih do spremembe že ugotovljene invalidnosti ni prišlo. Zato je bila izpodbijana ureditev v neskladju z načelom enakosti iz drugega odstavka 14. člena Ustave. Ker je Ustavno sodišče ugotovilo, da je bil 397. člen ZPIZ-1 v neskladju z drugim odstavkom 14. člena Ustave, se z drugimi očitki o protiustavnosti navedene določbe ni ukvarjalo.

33. ZPIZ-1 ne velja več, zato je Ustavno sodišče zgolj ugotovilo protiustavnost izpodbijane določbe (1. točka izreka). Ustavno sodišče je ugotovilo, da ZPIZ-1 določenega vprašanja,

²⁴ Glej npr. peti odstavek 156. člena v zvezi s prvim odstavkom 163. člena ZPIZ-1.

²⁵ Gre za ZPIZ/92 (glej drugi odstavek 446. člena ZPIZ-1).

²⁶ Glej Poročevalec Državnega zbora, št. 76/99, str. 120 in 211.

ki bi ga moral urejati, ni urejal. Zato je na podlagi drugega odstavka 40. člena ZUstS določilo način izvršitve svoje odločitve (2. točka izreka). S tem je zagotovilo, da bodo delovni invalidi II. in III. kategorije invalidnosti, ki so pridobili pravice na podlagi preostale delovne zmožnosti po prej veljavnih predpisih, pa je pri njih v času uporabe ZPIZ-1 prišlo do poslabšanja že ugotovljene invalidnosti ali nastanka nove invalidnosti, pri uveljavljanju pravic iz obveznega invalidskega zavarovanja po ZPIZ-1 deležni enake obravnave.

C.

34. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi 47. člena in drugega odstavka 40. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Rok Čeferin, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo s petimi glasovi proti trem. Proti so glasovali sodnica Mežnar in sodnika Čeferin in Šorli.

Dr. Rajko Knez
predsednik

3346. Sklep o odločitvi o predlogu za vrnitev v prejšnje stanje

Številka: Up-298/21-10

Datum: 7. 10. 2021

S K L E P

Ustavno sodišče je o predlogu za vrnitev v prejšnje stanje Judite Sobočan, Lendava, ki jo zastopa Odvetniška pisarna Stušek, d. o. o., Ljubljana, na seji 7. oktobra 2021

s k l e n i l o :

Predlog za vrnitev v prejšnje stanje v postopku ustavne pritožbe zoper sodbo Vrhovnega sodišča št. I Ips 22540/2014 z dne 5. 11. 2020 v zvezi s sodbo Višjega sodišča v Mariboru št. IV Kp 22540/2014 z dne 6. 11. 2018 in s sodbo Okrajnega sodišča v Mariboru št. III K 22540/2014 z dne 12. 12. 2017 se zavrne.

O B R A Z L O Ž I T E V

A.

1. Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-298/21 z dne 4. 5. 2021 zavrglo ustavno pritožbo pritožnice zoper v izreku navedene akte kot prepozno. Pritožnica je dne 24. 5. 2021 predlagala vrnitev v prejšnje stanje zaradi zamude roka za vložitev ustavne pritožbe.

2. Pritožnica v predlogu za vrnitev v prejšnje stanje navede, da so podani opravičljivi razlogi za zamudo, in sicer negotov pravni položaj glede uporabe predpisov in določil zakona, ki se nanaša na tek rokov v epidemiji, in pravna zmotna glede tega. Predlog utemeljuje predvsem z obrazloženim nasprotovanjem stališču, da je v drugem valu epidemije COVID-19 rok za vložitev ustavne pritožbe tekel kljub aktom predsednika Vrhovnega sodišča in Vlade o prenehanju teka rokov za varstvo sodnih pravic. Tako stališče naj bi bilo neživiljenjsko in nepraktično, prav tako naj bi po njenem mnenju še vedno veljal Zakon o začasnih ukrepih v zvezi s sodnimi, upravnimi in drugimi javnopravnimi zadevami za obvladovanje širjenja nalezljive bolezni SARS-CoV-2 (Uradni list RS, št. 36/20 – v nadaljevanju ZZUSUDJZ). Pritožnica navaja tudi, da na podlagi prvega odstavka 6. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni

list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) Ustavno sodišče glede na pravno naravo zadeve smiselno uporablja določbe zakonov, ki urejajo postopke pred sodišči, da Ustavno sodišče pri odločanju o ustavni pritožbi nastopa v funkciji varuha Ustave in da ima ustavna pritožba naravo izrednega pravnega sredstva. Nasprotno stališče naj bi pomenilo kršitev drugega in četrtega odstavka 15. člena Ustave in neenakost med pritožniki iz prvega in drugega vala epidemije.

B.

3. Na podlagi 6. člena ZUstS Ustavno sodišče o vprašanih postopkih, ki niso urejena z ZUstS, glede na pravno naravo zadeve smiselno uporablja določbe zakonov, ki urejajo postopke pred sodišči. Na podlagi prvega odstavka 89. člena Zakona o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 66/17, 22/19 in 200/20 – v nadaljevanju ZKP) sodišče obdolžencu, ki iz opravičenih razlogov zamudi rok za napoved pritožbe ali rok za pritožbo zoper sodbo ali zoper sklep o varnostnem ali vzgojnem ukrepu ali o odvzemu premoženjske koristi, dovoli vrnitev v prejšnje stanje, da napove pritožbo oziroma da vložijo pritožbo.

4. Glede na to, da pritožnica predlaga vrnitev v prejšnje stanje v postopku ustavne pritožbe zoper posamične akte, izdane v kazenskem postopku, bi bila na mestu smiselna uporaba določb ZKP. Ker je 15-dnevni subjektivni rok za vložitev predloga za vrnitev v prejšnje stanje, določen v 117. členu Zakona o pravdnem postopku (Uradni list RS, št. 73/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08 in 10/17 – v nadaljevanju ZPP), ugodnejši kot 8-dnevni rok, določen v prvem odstavku 89. člena ZKP, je Ustavno sodišče upoštevalo 15-dnevni rok iz drugega odstavka 117. člena ZPP, kljub temu da je bila ustavna pritožba vložena zoper sodne odločbe, izdane v kazenskem postopku. Ob dejstvu, da sta roka določena različno, je namreč treba upoštevati tistega, ki nikogar ne prikraja, tj. daljšega.¹ Enako velja glede objektivnega roka za vložitev predloga; v drugem odstavku 89. člena ZKP je določen objektivni rok treh mesecev od dneva zamude, medtem ko je v tretjem odstavku 117. člena ZPP opredeljen daljši objektivni rok šestih mesecev od dneva zamude.

5. Pritožnica je predlog za vrnitev v prejšnje stanje vložila 24. 5. 2021. Ker ji je bil sklep Ustavnega sodišča o zavrženju njene ustavne pritožbe, ko je najkasneje vedela, da je bil rok za njeno vložitev zamujen, vročen dne 12. 5. 2021, je predlog vložila znotraj 15-dnevnega subjektivnega roka. Glede na to, da je rok za vložitev ustavne pritožbe potekel dne 25. 1. 2021, pa je bil vložen tudi v šestmesečnem objektivnem roku.

6. Ob smiselni uporabi prvega odstavka 89. člena ZKP Ustavno sodišče dovoli vrnitev v prejšnje stanje, če ugotovi, da je pritožnik zamudil rok iz opravičenih razlogov. Pritožnica v predlogu za vrnitev v prejšnje stanje zatrjuje, da je bil v drugem valu epidemije na podlagi sklepov Vlade in odredb predsednika Vrhovnega sodišča zadržan tudi rok za vložitev ustavne pritožbe, da je njena ustavna pritožba zato pravočasna, ter obrazloženo nasprotuje stališču Ustavnega sodišča, da je rok za ustavno pritožbo kljub razglašeni epidemiji tekel.² Navaja, da je bila v pravni zmoti.

7. Iz sklepa Ustavnega sodišča št. Up-1391/20 z dne 10. 3. 2021 izhaja, da ni mogoče pritrditi pritožnični razlagi teka roka za vložitev ustavne pritožbe. S Sklepom Vlade o začasnem prenehanju teka rokov za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določenih z zakonom z dne 19. 11. 2020

¹ Prim. sklepa Ustavnega sodišča št. Up-71/05 z dne 11. 3. 2005 (OdlUS XIV, 40) in št. Up-950/15 z dne 26. 4. 2016.

² Glej sklepe Ustavnega sodišča št. Up-1391/20; št. Up-197/21 z dne 23. 3. 2021; št. Up-273/21 z dne 7. 4. 2021; in št. Up-278/21 z dne 20. 4. 2021.

(Uradni list RS, št. 167/20) je bilo določeno, da se tek rokov za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določenih z zakonom, prekine za 30 dni po objavi tega sklepa v Uradnem listu (tj. od 20. 11. do 19. 12. 2020). S Sklepom Vlade o začasnem prenehanju teka rokov za uveljavljanje pravic strank v sodnih postopkih, določenih z zakonom z dne 16. 12. 2020 (Uradni list RS, št. 190/20) pa je bila ta prekinitiv podaljšana še do 10. 1. 2021. Oba sklepa je Vlada izdala na podlagi šestega odstavka 83.a člena Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo in nasl. – v nadaljevanju ZS) in predlogov predsednika Vrhovnega sodišča. Sklepa veljata za redna sodišča, saj je podlaga za njuno izdajo določba ZS, za Ustavno sodišče pa ne.³ Zato ni mogoče pritrditi pritožnični razlagi glede zadržanja teka roka za vložitev ustavne pritožbe in je treba glede pravočasnosti vložitve ustavne pritožbe v obravnavanem primeru upoštevati prvi odstavek 52. člena ZUstS, ki določa za njeno vložitev 60-dnevni rok od dneva vročitve posamičnega akta, ki se izpodbija.⁴ Poleg tega pravna zmotna ni opravičljiv razlog za dovolitev vrnitve v prejšnje stanje.⁵ Na podlagi navedenega je Ustavno sodišče pritožničin predlog za vrnitev v prejšnje stanje zavrnilo.

8. Pritožnica je podredno vložila tudi predlog za izjemno obravnavo prepozne ustavne pritožbe po tretjem odstavku 52. člena ZUstS, ki ga utemeljuje z obrazložitvijo očitne kršitve komunikacijske zasebnosti iz prvega odstavka 37. člena Ustave in z nastalimi nepopravljivimi posledicami v obliki hudega posega v zasebnost, zaradi kazenske obsodbe ter finančnih posledic zaradi plačila premoženjskopravne koristi.

9. Na podlagi tretjega odstavka 52. člena ZUstS lahko Ustavno sodišče v posebno utemeljenih primerih izjemoma odloča o ustavni pritožbi, ki je vložena po izteku 60-dnevnega roka od dneva vročitve posamičnega akta, zoper katerega je mogoča ustavna pritožba. V skladu z ustaljeno ustavnosodno presojo Ustavno sodišče odloča o predlogu za izjemno obravnavo prepozne ustavne pritožbe, četudi pritožnik takega predloga ne vložil hkrati z ustavno pritožbo.⁶ Predlog za izjemno obravnavo prepozne ustavne pritožbe po tretjem odstavku 52. člena ZUstS pa mora biti vложен do odločitve Ustavnega sodišča o tej ustavni pritožbi. Ker je bil v obravnavanem primeru predlog vложен kasneje, Ustavno sodišče o njem ni odločilo.

C.

10. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi 6. člena ZUstS v sestavi: predsednik dr. Rajko Knez ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Rok Čeferin, dr. Dunja Jadek Pensa, dr. Špelca Mežnar, dr. Marijan Pavčnik, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Sklep je sprejelo soglasno.

Dr. Rajko Knez
predsednik

³ Prenehanje teka roka za vložitev ustavne pritožbe je v prvem valu epidemije določal ZZUSUDJZ, ki je veljal do 1. 6. 2020. V jesenskem delu epidemije pa podobna zakonska določba glede teka roka za vložitev ustavne pritožbe ni bila uveljavljena z nobenim zakonom.

⁴ Glej tudi sklepe št. Up-1391/20; št. Up-197/21; št. Up-273/21; in št. Up-278/21.

⁵ To izhaja tudi iz ustaljene sodne prakse. Glej A. Galič, Pravdni postopek, zakon s komentarjem, 1. knjiga, Uradni list RS, Ljubljana 2005, str. 491.

⁶ Sklep Ustavnega sodišča št. Up-390/16 z dne 2. 10. 2018.

POPRAVKI**3347. Tehnični popravek objave Odloka o oskrbi s pitno vodo v Občini Kranjska Gora**

Na podlagi 11. člena Zakona o Uradnem listu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 109/09, 38/10 – ZUKN in 60/17 – ZPVPJN-B) objavljam

**TEHNIČNI POPRAVEK
objave Odloka o oskrbi s pitno vodo
v Občini Kranjska Gora**

V Odloku o oskrbi s pitno vodo v Občini Kranjska Gora, objavljenem v Uradnem listu RS, št. 153/21 dne 24. 9. 2021, je prišlo do tehnične napake, in sicer je pri objavi odloka izpadel popravek drugega odstavka 38. člena odloka, ki je bil sprejet na 17. seji občinskega sveta, dne 8. 9. 2021.

Zaradi navedenega se v Uradnem listu Republike Slovenije objavi naslednji popravek 38. člena:

»Brez predhodnega soglasja izvajalca se smejo hidranti uporabljati za gašenje požarov in za druge intervencije ob naravnih in drugih nesrečah ter za druge operativne dejavnosti enot zaščite in reševanja. V tem primeru mora uporabnik naknadno v roku osmih dni obvestiti izvajalca o uporabi, trajanju in količini odvzete vode.«

Št. 007-0001/2021-4

Kranjska Gora, dne 7. oktobra 2021

Župan
Občine Kranjska Gora
Janez Hrovat

3348. Tehnični popravek Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Gornji Petrovci

Na podlagi drugega odstavka 11. člena Zakona o Uradnem listu Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 112/05 – uradno prečiščeno besedilo, 102/07, 109/09, 38/10 – ZUKN in 60/17 – ZPVPJN-B) in 16. člena Statuta Občine Gornji Petrovci (Uradni list RS, št. 101/06) je Občinski svet Občine Gornji Petrovci na 15. redni seji dne 22. 10. 2021 sprejel

**TEHNIČNI POPRAVEK
Odloka o občinskem prostorskem načrtu
Občine Gornji Petrovci****1. člen**

V Odloku o občinskem prostorskem načrtu Občine Gornji Petrovci (Uradni list RS, št. 204/20) se v 57., 58. in 59. členu v točki c) Drugi gradbeni posegi ter 67. in 68. členu v točki d) Drugi gradbeni posegi, pred piko prvega stavka doda besedna zveza »ter v skladu z resornimi predpisi«.

2. člen

Ta tehnični popravek začne veljati naslednji dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Št. 007-0001/2021-11

Gornji Petrovci, dne 25. oktobra 2021

Župan
Občine Gornji Petrovci
Franc Šlihthuber

VSEBINA

VLADA

3344. Odlok o spremembah in dopolnitvah Odloka o načinu izpolnjevanja pogoja prebolevnosti, cepljenja in testiranja za zajezitev širjenja okužb z virusom SARS-CoV-2 9805

USTAVNO SODIŠČE

3345. Odločba o ugotovitvi, da je bil 397. člen Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju v neskladju z Ustavo 9806
3346. Sklep o odločitvi o predlogu za vrnitev v prejšnje stanje 9811

POPRAVKI

3347. Tehnični popravek objave Odloka o oskrbi s pitno vodo v Občini Kranjska Gora 9813
3348. Tehnični popravek Odloka o občinskem prostorskem načrtu Občine Gornji Petrovci 9813

